

Taarausuliste ja Maausuliste Maavalla Koja sisend koostatavasse Metsanduse Arengukavasse (2020-2030)

Maavalla Koja üheks tähtsaimaks ülesandeks on looduslike pühapaikade ning sellega seotud pärimuste hoidmine, kogumine ja kaitsmine. 2014. aasta küsitluse põhjal soovib 86% Eesti elanikest, et riik tagaks pühapaikade säilimiseⁱ.

Looduslikud pühapaigad on oluline osa meie rahva kultuuripärandist. Sellises ulatuses nende mäletamine on tähelepanuväärne üle-euroopaliselt. Nad on väga sageli ka loodusreservaadid, neis on keskmisest tunduvalt enam ohustatud liike, paljud leiukohad ootavad veel avastamist. Hoolimatu lageraie hävitab need loodusväärtused jäädavalt ja korraga. Nende paikade puutumatusel ja looduspärasele seisundile pole alternatiivi.

Looduslikud pühapaigad on enamikus puistud ja metsamaad, siiski ei moodusta nad Eesti metsadest ühte sajandikkugi. On selge, et nende väljaarvamine igasugusest majandus- ja arendustegevusest ei põhjusta kokkuvõttes erilist majanduslikku kahju, kuid tagab Euroopas unikaalsete kultuuri- ja loodusväärtuste säilimise.

Eeltoodule toetudes leiame, et arengukavas peaks olema kajastatud järgmised momendid.

1. Alajaotuses „seosed teiste arengukavadega“ peab märkima seose looduslike pühapaikade arengukavaga. Kuigi praegu kehtiv arengukavaⁱⁱ on seadnud alaeesmärgiks, et 2020. aastaks on Eesti ajaloolised looduslikud pühapaigad inventeeritud, ei ole selle saavutamine realistlik, arvestades juba tehtud tööd ja selle jätkamise nii finantsilisi võimalusi kui kasutada olevat inimressurssi. Niisiis oleks mõistlik koostada mõlemad arengukavad kooskõlastatult ning pöörduda ses küsimuse Kultuuriministeeriumi poole.
2. Peame vajalikuks lisada arengukavasse viide juhendile „Looduslikud pühapaigad. Juhend kaitsealade valitsejatele“ (2008)ⁱⁱⁱ.
3. Arengukava peab seadma eesmärgiks riigi koostöö rahvusvahelise FSC ja selle Eesti haru Hea Metsanduse Kojaga ning selleks vajalike mehhanismide väljatöötamise.
4. Arengukava peab seadma eesmärgiks, et ükski raielank ei hõlmaks ühtki looduslikku pühapaika. Et enamik pühapaiku on praeguseks inventeerimata, tuleks enne raieloa andmist inventeerimata piirkondadesse tellida erakordne inventeerimine pädevalt asutuselt ja planeerida selleks erakorraline rahastamine.
5. On üsna selge, et RMK-le ja suuremaile metsafirmadele ei kujuta endast pühapaikade raielangist väljaarvamine eriti märgatavat kahju, küll aga mittetööstuslikele erametsaomanikele. Selle leevendamiseks tuleks moodustada fond, millest omanikud metsaomandiga nt alla 200 hektari saaksid raie hinnanguliselt puudujääva osa eest kompensatsiooni taotleda.

Madis Iganõmm

i

Eesti elanike hoiakud hiite ja teiste looduslike pühapaikade suhtes. Avaliku arvamuse uuring 2014 Hiite Maja SA, Tartu Ülikool, Faktum ja Ariko; vt https://www.flaj.ut.ee/sites/default/files/www_ut/pyhapaikadeuuring2014.pdf

ii

Looduslikud pühapaigad. Uurimine ja hoidmine. Arengukava 2015-2020; vt https://www.muinsuskaitseamet.ee/sites/default/files/content-editors/ALPAK/alpak_arengukava_2015-2020.pdf

Kaitsealade kultuuriliste ja vaimsete väärtuste töörühm koostöös UNESCO programmiga „Inimene ja biosfäär“; Maailma Kaitsealade komisjoni kaitsealade hea tava suunised nr 16; vt <https://www.iucn.org/content/looduslikud-p%C3%BChapaigad-juhend-kaitsealade-valitsejatele>